

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Акушерство та гінекологія
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий медичний інститут. Кафедра акушерства, гінекології та планування сім'ї
Розробник(и)	Нікітіна Ірина Миколаївна
Рівень вищої освіти	Другий рівень вищої освіти, НРК – 7 рівень, QF-LLL – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	18 тижнів протягом 11-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год. Для денної форми навчання 60 год. становить контактна робота з викладачем (60 год. практичних занять), 90 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Медицина"
Передумови для вивчення дисципліни	"Крок-1", Необхідні знання з: латинської мови та медичної термінології, медичної біології, медичної хімії, медичної інформатики, біологічної та біоорганічної хімії, анатомії людини, фізіології, гістології, цитології та ембріології, мікробіології, вірусології та імунології, патоморфології, патофізіології, фармакології, гігієни та екології, акушерства та гінекології, сестринської практики
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є досягнення студентами сучасних знань та професійних вмінь з фізіологічного та патологічного акушерства, консервативної та оперативної гінекології, засвоєння загальних принципів ведення вагітності, пологів та післяпологового періоду, вміння аналізувати акушерську ситуацію та хірургічні ризики гінекологічної хворої, використовувати основні та додаткові методи дослідження, демонструвати вміння з дотриманням принципів медичної етики та деонтології

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 3. Акушерство і гінекологія.
<p>Тема 1 Порушення менструальної функції в репродуктивному віці, нейроендокринні синдроми. Фізіологічні та патологічні стани в перименопаузальному періоді.</p> <p>Порушення менструальної функції в репродуктивному віці. Нейроендокринні синдроми в гінекології: передменструальний, менопаузальний, синдром полікістозних яєчників, синдром Шихана, гіперандрогенія, гіперпролактинемія. Клініка, сучасні методи діагностики та принципи лікування. Поняття перименопаузального періоду. Фізіологічні зміни в жіночих статевих органах в період перименопаузи. Патологічні стани в перименопаузальному періоді. Опущення і випадіння стінок вагіни і матки: діагностика, лікування, профілактика.</p>
<p>Тема 2 Патологічні стани репродуктивної системи у дитячому та підлітковому віці. Методи контрацепції для підлітків.</p> <p>Сучасні методи обстеження дівчаток та підлітків з гінекологічними захворюваннями. Порушення менструальної функції у підлітковому віці, класифікація, діагностика та лікування з позиції доказової медицини. Аменорея. Ювенільні маткові кровотечі. Терапія, реабілітація та профілактика порушень менструальної функції у дівчаток. Аномалії розвитку статевих органів. Порушення статевого розвитку у підлітків. Запальні захворювання статевих органів у дівчаток та підлітків. Клініка, діагностика та лікування з позиції доказової медицини. Методи контрацепції у підлітків. Особливості підбору та застосування бар'єрних та гормональних методів контрацепції.</p>
<p>Тема 3 Жіночі уrogenітальні запальні захворювання.</p> <p>Сучасні підходи до діагностики та лікування жіночих уrogenітальних запальних захворювань з позиції доказової медицини. Діагностика, лікування з позиції доказової медицини та профілактика захворювань, що передаються статевим шляхом.</p>
<p>Тема 4 Доброякісні новоутворювання статевих органів жінки. Дисгормональні захворювання молочної залози. Генітальний ендометріоз.</p> <p>Доброякісні новоутворювання статевих органів жінки. Діагностика, лікування з позиції доказової медицини та профілактика. Дисгормональні захворювання молочної залози. Сучасні методи діагностики, лікування з позиції доказової медицини та профілактики. Ендометріоз. Сучасні аспекти етіопатогенезу, діагностики, лікування з позиції доказової медицини, та профілактики ендометріозу.</p>
<p>Тема 5 Фонові та передракові захворювання статевих органів жінки. Злоякісні новоутворення жіночих статевих органів.</p> <p>Фонові та передракові захворювання статевих органів жінки. Сучасні методи діагностики, принципи лікування з позиції доказової медицини та профілактики. Злоякісні новоутворення статевих органів жінки. Сучасні методи діагностики, принципи лікування з позиції доказової медицини та профілактики.</p>

Тема 6 Невідкладні стани в гінекології.

Сучасні підходи до діагностики та невідкладної допомоги при гострому животі. Сучасні підходи до діагностики та невідкладної допомоги при маткових кровотечах. Основні принципи та методи хірургічних втручань при невідкладних станах в гінекології. Травматичні пошкодження статевих органів. Клініка діагностика та лікування з позиції доказової медицини. Диференційна діагностика з гострою хірургічною патологією (апендицит, кишкова непрохідність, холецистит, ниркова коліка, перфоративна виразка шлунка). Профілактика невідкладних станів в гінекології.

Тема 7 Оперативні втручання в гінекології. Підготовка та післяопераційне ведення гінекологічних хворих при ургентних та планових оперативних втручаннях. Профілактика ВІЛ інфікування.

Показання, протипоказання, умови та види операцій на шийці матки; матці (консервативна міомектомія, дефундація матки, надпихова ампутація матки, екстирпація матки), придатках матки, при опущенні і випадінні жіночих статевих органів. Штучне перевивання вагітності в ранні та пізні терміни, показання, методи, ускладнення. Лікувально- діагностичні ендоскопічні методи в гінекології. Особливості підготовки та післяопераційне ведення гінекологічних хворих при ургентних та планових оперативних втручаннях. Післяопераційні ускладнення та їх профілактика. Реабілітація після гінекологічних втручань. Профілактика ВІЛ-інфікування у медичних установах. Профілактика ризику зараження інфекціями, що передаються з кров'ю, та способи його зниження. Постконтактна профілактика.

Тема 8 Неплідність.

Медично-соціальне значення проблеми неплідності у шлюбі. Етіопатогенетичні чинники розвитку неплідності. Обстеження подружньої пари при неплідному шлюбі. Сучасні принципи і методи лікування жіночої неплідності з позиції доказової медицини. Показання до застосування допоміжних репродуктивних технологій.

Тема 9 Сучасні аспекти планування сім'ї. Методи контрацепції. Медичні критерії прийнятності використання методів контрацепції ВООЗ.

Консультування щодо вибору і використання методу контрацепції: етапи консультування. Методи контрацепції відповідно до періодів життя. Сучасні методи контрацепції: класифікація, механізм дії, переваги, недоліки, необхідне обстеження перед початком використання, режим використання, побічні ефекти, інструкції для пацієнтки. Післяпологова та післяабортна контрацепція. Медичні критерії прийнятності ВООЗ: класифікація категорій, використання зведених таблиць. Методи контрацепції у жінок з ВІЛ.

Тема 10 Фізіологічна вагітність, пологи та післяпологовий період. Перинатальна охорона плода. Фармакотерапія в акушерстві.

Ведення фізіологічної вагітності, пологів та післяпологового періоду. Сучасні методи діагностики стану плода. Особливості фармакотерапії в різні терміни вагітності та в післяпологовому періоді. Питання медичної етики і деонтології. Методи контрацепції в післяпологовому періоді.

Тема 11 Ранні гестози. Гіпертензивні розлади при вагітності. Преєклампсія. Еклампсія.

Етіологія і патогенез гестозів. Ранній гестоз (блювота, гіперсалівація). Клініка, діагностика і лікування раннього гестозу з позиції доказової медицини. Гіпертензія під час вагітності. Набряки під час вагітності. Протеїнурія під час вагітності. Преєклампсія. Еклампсія. Клініка, діагностика, диференціальна діагностика, методи лікування з позиції доказової медицини, вплив на стан плода. Рідкісні форми гестозу. Тактика ведення вагітності, пологів та післяпологового періоду при пізніх гестозах. Невідкладна допомога. Профілактика пізніх гестозів та реабілітація.

Тема 12 Передчасне переривання вагітності. Переношування вагітності. Багатоплідна вагітність.

Етіологія та патогенез передчасного переривання вагітності в різні терміни. Класифікація, клініка, діагностика, лікування з позиції доказової медицини і профілактика мимовільного аборту. Передчасні пологи. Особливості ведення передчасних пологів. Профілактика невиношування вагітності. Етіологія і патогенез переношування вагітності. Методи діагностики переношування вагітності. Перебіг вагітності і пологів, вплив на плід. Тактика ведення переношеної вагітності з позиції доказової медицини. Профілактика і терапія ускладнень, пов'язаних з переношуванням з позиції доказової медицини. Багатоплідна вагітність: класифікація та діагностика. Тактика ведення вагітності та пологів при багатоплідності. Синдром фето-фетальної трансфузії, ВЗОП (внутрішньоутробна загибель одного плода).

Тема 13 Аномалії кісткового таза. Проблема макросомії в сучасному акушерстві. Невідповідність голівки плода та таза матері. Неправильні положення та тазові передлежання плода.

Аномалії кісткового таза. Ведення пологів при вузькому тазі. Особливості перебігу пологів при крупному плоді. Тактика ведення пологів при крупному плоді, клінічно вузькому тазі. Вагітність і пологи при тазовому передлежанні. Неправильні положення плода. Методи діагностики і корекція неправильного положення плода. Особливості акушерської тактики під час вагітності і пологів залежно від різновидності передлежання та положення плода.

Тема 14 Кровотечі під час вагітності, в пологах та в післяпологовому періоді. Геморагічний шок. ДВЗ-синдром. Інтенсивна терапія і реанімація при кровотечах в акушерстві.

Кровотечі під час вагітності, в пологах та в післяпологовому періоді. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Алгоритм дій лікаря та методи боротьби з кровотечею з позиції доказової медицини. Геморагічний шок. ДВЗ-синдром. Сучасні підходи до інфузійно-трансфузійної та інтенсивної терапії і реанімації при кровотечах в акушерстві з позиції доказової медицини.

Тема 15 Аномалії скоротливої діяльності матки. Пологовий травматизм матері та плода. Сучасні підходи до діагностики та лікування пологових травм матері та плода.

Класифікація, етіологія, патогенез різних видів аномалій пологової діяльності. Сучасні методи діагностики і лікування порушень пологової діяльності з позиції доказової медицини. Профілактика порушень пологової діяльності. Пологовий травматизм матері та плода, класифікація. Сучасні підходи до діагностики та лікування пологових травм матері та плода з позиції доказової медицини. Особливості ведення вагітності та пологів у жінок з рубцем на матці. Профілактика акушерського травматизму.

Тема 16 Вагітність і пологи при екстрагенітальних захворюваннях. Перинатальні інфекції. Профілактика вертикальної трансмісії ВІЛ.

Вагітність і пологи при захворюваннях серцево-судинної системи (вадах серця, гіпертонічній хворобі, артеріальній гіпотензії); хворобах органів сечовидільної системи; печінки та жовчного міхура; хворобах кровотворних органів; органів дихання; органів травної системи; ендокринної системи; нервової системи; органів зору; гострих та хронічних інфекційних хворобах, туберкульозу. Перебіг вагітності і пологів при гінекологічних захворюваннях. Особливості перебігу та тактика ведення при гострій хірургічній патології. Перинатальні інфекції у вагітних: клінічний перебіг, діагностика, тактика ведення, лікування з позиції доказової медицини, профілактика. Принципи ведення вагітності і пологів у жінок з ВІЛ. Профілактика вертикальної трансмісії ВІЛ.

Тема 17 Оперативні втручання в акушерстві.

Показання, протипоказання, умови та підготовка до оперативних втручань при вагінальному та абдомінальному розродженні в акушерстві. Основні етапи акушерських операцій. Знеболювання операцій. Інструментарій. Асептика та антисептика. Ведення післяопераційного періоду.

Тема 18 Післяпологові септичні захворювання.

Післяпологові септичні захворювання. Класифікація, етіологія, патогенез, діагностика, принципи лікування з позиції доказової медицини, профілактика. Невідкладна допомога при септичних станах в акушерстві. Показання до оперативного лікування з позиції доказової медицини.

Тема 19 Плацентарна дисфункція, затримка розвитку плода, дистрес плода. Імунологічна несумісність крові матері та плода. Аномалії плідного яйця.

Етіологія, патогенез плацентарної дисфункції, фетального дистресу, затримки розвитку плода. Сучасні перинатальні діагностичні технології. Сучасні підходи до тактики ведення несприятливих станів плода під час вагітності та пологів з позиції доказової медицини. Імунологічна несумісність крові матері та плода (резус-конфлікт, несумісність за системою АВО, ізолькоцитарна та ін.). Патогенез, діагностика, ведення вагітності, вибір оптимального терміну розродження. Ведення пологів та післяпологового періоду при імунологічному конфлікті. Профілактика. Аномалії розвитку плідного яйця. Аномалії позазародкових елементів плідного яйця (плаценти, плідних оболонок і пупкового канатика). Трофобластичні захворювання (міхурцевий занесок). Багатоводдя і маловоддя: причини, клініка, тактика ведення вагітності та пологів, наслідки для плода і новонародженого.

Тема 20 Виконання практичних навичок і маніпуляцій

Виконання переліку практичних навичок і маніпуляцій

Тема 21 Підсумкове заняття: диф. залік.

Диф залік буде включати: відповіді на теоретичні питання, питання до комп'ютерного тестового контролю, вирішення клінічних кейсів, надання невідкладної допомоги.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

PH1	Збирати медичну інформацію про акушерську пацієнтку і вміти аналізувати клінічні дані (здобути навички опитування, зовнішнього та внутрішнього акушерського та клініко-лабораторного обстеження вагітної, роділлі та породіллі). Обґрунтовувати та застосувати клінічні методи для розуміння проявів акушерської та гінекологічної патології.
PH2	Проводити диференційну діагностику акушерської патології, формулювати клінічний діагноз на підставі оцінювання результатів лабораторних та інструментальних методів досліджень.
PH3	Вміти визначати тактику ведення хворих при різних патологічних станах.
PH4	Виділяти основний клінічний синдром, вміти визначати акушерську ситуацію, встановлювати попередній та клінічний діагноз, план ведення пологів.
PH5	Обґрунтовувати застосування основних інвазивних та неінвазивних діагностичних методів, вміти виконувати медичні маніпуляції
PH6	Застосовувати на практиці алгоритми обстеження та ведення хворих з невідкладними станами, опанувати методи лікування невідкладних станів в акушерській практиці.
PH7	Аргументувати інформацію для прийняття рішень щодо ведення вагітності та пологів та післяпологового періоду. Вміти продити консультування з питань планування сім'ї та медико-генетичного консультування.
PH8	Вміти визначати необхідного режиму праці та відпочинку вагітних жінок.
PH9	Вміти проводити оцінку загального стану новонародженої дитини та надавати невідкладну допомогу новонародженому в пологовій залі за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
PH10	Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги в умовах обмеженого часу, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану у вагітної, роділлі чи породіллі.
PH11	Засвоїти основні класи фармакологічних препаратів, що застосовуються в акушерській практиці, застосувати відповідні клініко-фармакологічні принципи для ведення вагітних, роділль і породілль, розраховувати дози препаратів.
PH12	Вміти відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.
PH13	Вміти оцінювати вплив навколишнього середовища на стан репродуктивного здоров'я населення, внутрішньоутробний стан плода та попереджувати негативний вплив екологічних факторів.
PH14	Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.

PH15	Вміти проводити епідеміологічні та медико- статистичні дослідження здоров'я населення; обробки державної, соціальної, економічної та медичної інформації.
PH16	Вміти виконувати медичні маніпуляції в акушерській практиці.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.

Для спеціальності 222 Медицина:

ПР1	Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати найбільш вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз захворювання.
ПР2	Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу.
ПР3	Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 4, пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2)
ПР4	Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики), дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2)
ПР5	Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану хворої (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, закладі охорони здоров'я, його підрозділі) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.
ПР6	Визначити характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2) в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, що базуються на засадах доказової медицини, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоналізовані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи

ПР7	Визначати необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні хворих на захворювання (за списком 2) в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
ПР8	Визначати необхідну дієту при лікуванні хворих на захворювання (за списком 2) в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами
ПР9	Визначати підхід, план та тактику ведення фізіологічної вагітності, фізіологічних пологів та післяпологового періоду шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами
ПР11	Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, за будь-яких обставин, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі головного клінічного синдрому (тяжкості стану) діагнозу невідкладного стану (за списком 3) в умовах обмеженого часу за допомогою стандартних схем, що базуються на засадах доказової медицини.
ПР12	Надавати екстрену медичну допомогу, за будь-яких обставин, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі головного клінічного синдрому (тяжкості стану) діагнозу невідкладного стану (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з визначеною тактикою, використовуючи стандартні схеми, що базуються на засадах доказової медицини.
ПР13	Проводити оцінку загального стану новонародженої дитини шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
ПР15	Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги в умовах обмеженого часу, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 3)
ПР16	Планувати та втілювати систему санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів виникнення та розповсюдження захворювань серед населення.
ПР18	Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.
ПР19	Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення.

7. Роль освітнього компонента у формуванні соціальних навичок

Загальні компетентності та соціальні навички, формування яких забезпечує навчальна

дисципліна:

СН1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
СН2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
СН3	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
СН4	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
СН5	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
СН6	Здатність ефективно працювати в різноманітних командах, цінувати та поважати різні точки зору та конструктивно сприяти досягненню спільних цілей шляхом співпраці, компромісу та вирішення конфліктів (командна робота)
СН7	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
СН9	Здатність до навчання впродовж життя (прагнення постійного особистого та професійного розвитку, активний пошук нових знань, набуття нових навичок та адаптація до нових тенденцій і технологій)
СН10	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
СН11	Здатність аналізувати, оцінювати та об'єктивно інтерпретувати інформацію, робити обґрунтовані судження та вирішувати складні проблеми шляхом логічного обґрунтування та прийняття рішень на основі доказів (критичне мислення)
СН12	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
СН13	Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
СН14	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

8. Види навчальних занять

Тема 1. Порушення менструальної функції в репродуктивному віці, нейроендокринні синдроми. Фізіологічні та патологічні стани в перименопаузальному періоді.

Пр1 "Порушення менструальної функції в репродуктивному віці. Фізіологічні та патологічні стани в перименопаузальному періоді" (денна)

Класифікація порушень функції репродуктивної системи. Аменорея: класифікація, діагностика. Аномальні маткові кровотечі. Клініка, сучасні методи діагностики та принципи лікування з позиції доказової медицини. Проблема порушення менструальної функції у різні вікові періоди. Сучасні методи діагностики та лікування. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, в симуляційному центрі (робота з фантомами, навчальними таблицями, гінекологічним інструментарієм), застосування віртуальної симуляції (перегляд фільмів про нейроендокринну регуляцію менструального циклу) з подальшим обговоренням. За умови відсутності карантинних обмежень робота в жіночій консультації (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Пр2 "Нейроендокринні синдроми в гінекології." (денна)

Питання гінекологічної ендокринології. Нейроендокринні синдроми в гінекології: передменструальний, менопаузальний, синдром полікістозних яєчників, синдром Шихана, гіперандрогенія, гіперпролактинемія. Клініка, сучасні методи діагностики та принципи лікування з позиції доказової медицини. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (робота з фантомами, навчальними таблицями, гінекологічним інструментарієм), застосування віртуальної симуляції (перегляд фільмів з подальшим обговоренням). За умови відсутності карантинних обмежень робота в жіночій консультації з освоєнням навиків консультативного прийому гінекологічних хворих, проведення тестів функціональної діагностики (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Тема 2. Патологічні стани репродуктивної системи у дитячому та підлітковому віці. Методи контрацепції для підлітків.

Пр3 "Патологічні стани репродуктивної системи у дитячому та підлітковому віці. Методи контрацепції для підлітків." (денна)

Анатомо-фізіологічні особливості статевих органів дівчинки у процесі становлення репродуктивної системи. Особливості обстеження дівчаток. Запальні захворювання статевих органів у дитячому та підлітковому віці. Порушення менструальної функції. Пухлини та травми статевих органів. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (робота з фантомом, гінекологічним інструментарієм), застосування віртуальної симуляції (перегляд тематичних фільмів з подальшим обговоренням). За відсутності карантинних обмежень робота в жіночій консультації з освоєнням навиків консультативного прийому гінекологічних хворих, збору гінекологічного та репродуктивного анамнезу, огляду в дзеркалах, бімануальної пальпації (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом). Ознайомлення з особливостями вагінальної хірургії при генітальному пролапсі (присутність в операційній разом з викладачем).

Тема 3. Жіночі урогенітальні запальні захворювання.

Пр4 "Жіночі урогенітальні запальні захворювання." (денна)

Освоїти методи сучасної діагностики та лікування гострих і хронічних запальних процесів жіночих статевих органів, ведення хворих з гнійною тубооваріальною пухлиною. Показання до хірургічного лікування з позиції доказової медицини. Вивчити особливості перебігу запальних захворювань жіночих статевих органів у різні вікові періоди, освоїти тактику ведення та подальшої реабілітації жінок, які перенесли запальні процеси. Вивчення даної теми передбачає роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (робота з гінекологічним інструментарієм), застосування віртуальної симуляції (перегляд тематичних фільмів з подальшим обговоренням). Робота в жіночій консультації з освоєнням навиків консультативного прийому гінекологічних хворих, збору гінекологічного та репродуктивного анамнезу, робота в кабінеті ультразвукової діагностики, гінекологічному відділенні, робота в малій операційній з освоєнням навиків пункції через задне склепіння, лапароскопічній операційній при видаленні тубооваріального абсцесу (за умови відсутності карантинних обмежень, згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Тема 4. Доброякісні новоутворювання статевих органів жінки. Дисгормональні захворювання молочної залози. Генітальний ендометріоз.

Пр5 "Доброякісні пухлини жіночих статевих органів." (денна)

Доброякісні пухлини та пухлиноподібні захворювання жіночих статевих органів. Поняття кісти і пухлини яєчників. Доброякісні пухлини яєчників: епітеліальні, пухлини строми статевого тяжа, ліпідно-кліткові пухлини, герміногенні пухлини. Пухлиноподібні утворення яєчників. Доброякісні пухлини матки. Клініка, сучасні методи діагностики, лікування з позиції доказової медицини. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (робота з гінекологічним інструментарієм), застосування віртуальної симуляції (перегляд фільмів з подальшим обговоренням). Робота в жіночій консультації з освоєнням навиків консультативного прийому гінекологічних хворих, робота в кабінеті ультразвукової діагностики, вміння розрізняти пухлиноподібні захворювання яєчників за класифікацією O-RADS, робота в малій операційній з освоєнням навиків діагностичного вишкрібання порожнини матки, біопсії ендометрія, гістерорезектоскопії, присутність в операційній під час оперативного лікування тематичних хворих із застосуванням лапароскопічної техніки (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом, за умови відсутності карантинних обмежень).

Пр6 "Генітальний ендометріоз" (денна)

Проблема ендометріозу. Етіопатогенетичні аспекти ендометріозу. Класифікація. Клініка. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (робота з гінекологічним інструментарієм), застосування віртуальної симуляції (перегляд фільмів з подальшим обговоренням). Робота в жіночій консультації з освоєнням навиків консультативного прийому гінекологічних хворих, робота в кабінеті ультразвукової діагностики, вміння розрізняти пухлиноподібні захворювання яєчників за класифікацією O-RADS, робота в малій операційній з освоєнням навиків діагностичного вишкрібання порожнини матки, біопсії ендометрія, гістерорезектоскопії, присутність в операційній під час оперативного лікування тематичних хворих з ендометріозом із застосуванням лапароскопічної техніки (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом, за умови відсутності карантинних обмежень). Освоїти методи діагностики, лікування та профілактики ендометріозу. Ознайомитися зі способами медичної реабілітації жінок з ендометріозом.

Пр7 "Дисгормональні захворювання молочної залози." (денна)

Основні гінекологічні аспекти захворювань молочної залози. Сучасні методи діагностики, тактика ведення, лікування з позиції доказової медицини та профілактики. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (робота з фантомом молочної залози), застосування віртуальної симуляції (перегляд тематичних фільмів з подальшим обговоренням). Крім того, при вивченні даної теми передбачаються рольові ігри, за відсутності карантинних обмежень робота біля ліжка хворого у профільних відділеннях лікувального закладу (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом): освоєння навиків пальпації молочної залози, виявлення патологічних симптомів: втягіння соска, ущільнення тканин молочної залози, виявлення симптому лимонної кірки, виділень з соска, збільшення аксілярних лімфатичних вузлів, робота в кабінеті ультразвукової діагностики, розрізняти пухлини молочної залози згідно класифікації Bi-RADS. Робота в кабінеті мамографії: вміння інтерпретувати мамографічні знімки, розрізняти патологічні утвори в молочній залозі.

Тема 5. Фонові та передракові захворювання статевих органів жінки.Злоякісні новоутворення жіночих статевих органів.

Пр8 "Фонові та передракові захворювання статевих органів жінки." (денна)

Фонові та передракові захворювання зовнішніх статевих органів. Фонові та передракові захворювання шийки матки: класифікація. Гіперпластичні процеси ендометрія: етіологія, патогенез, класифікація, сучасні методи діагностики, тактика ведення та принципи лікування з позиції доказової медицини. Профілактика фонових та передракових захворювань жіночих статевих органів. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (робота з гінекологічним інструментарієм), застосування віртуальної симуляції (перегляд тематичних фільмів з подальшим обговоренням). Робота в жіночій консультації з освоєнням навиків консультативного прийому гінекологічних хворих, робота з кольпоскопом, освоїти навички цитологічного обстеження шийки матки, забір матеріалу для біопсії (згідно угоди про співпрацю між університетом та клінічним закладом, за умови відсутності карантинних обмежень).

Пр9 "Злоякісні новоутворення жіночих статевих органів." (денна)

Злоякісні новоутворення зовнішніх жіночих статевих органів (рак вульви). Рак шийки матки. Рак тіла матки. Саркома матки. Рак яєчників. Рак маткової труби. Класифікація, клініка, діагностика, тактика ведення та принципи лікування з позиції доказової медицини. Трофобластичні захворювання. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (робота з гінекологічним інструментарієм), застосування віртуальної симуляції (перегляд тематичних фільмів з подальшим обговоренням). Робота в жіночій консультації з освоєнням навиків консультативного прийому гінекологічних хворих, робота з кольпоскопом, освоїти навички цитологічного обстеження шийки матки, забір матеріалу для біопсії (згідно угоди про співпрацю між університетом та клінічним закладом, за умови відсутності карантинних обмежень)

Тема 6. Невідкладні стани в гінекології.

Пр10 "Невідкладні стани в гінекології." (денна)

Проблема "Гострого живота" в гінекології. Сучасні підходи до діагностики, диференціальної діагностики, лікування з позиції доказової медицини та профілактики невідкладних гінекологічних станів. Позаматкова вагітність, апоплексія яєчника, розрив капсули пухлини яєчника, перекут ніжки пухлини яєчника, розрив гнійної тубооваріальної пухлини. Екстрені стани при міомі матки, порушення живлення міоматозного вузла. Проблема невідкладної гінекологічної допомоги, основні принципи та методи хірургічних втручань при невідкладних станах в гінекології. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (робота з гінекологічним інструментарієм), застосування віртуальної симуляції (перегляд фільмів з подальшим обговоренням). Крім того, при вивченні даної теми передбачаються рольові ігри, за відсутності карантинних обмежень робота біля ліжка хворого у профільних відділеннях лікувального закладу (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом). Складання плану лікування хворої.

Пр11 "Травматичні пошкодження жіночих статевих органів." (денна)

Травматичні пошкодження жіночих статевих органів. Проблема невідкладної гінекологічної допомоги, основні принципи та методи хірургічних втручань при невідкладних станах в гінекології. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (робота з гінекологічним інструментарієм), застосування віртуальної симуляції (перегляд фільмів з подальшим обговоренням). Крім того, при вивченні даної теми передбачаються рольові ігри, за відсутності карантинних обмежень робота біля ліжка хворого у профільних відділеннях лікувального закладу (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Тема 7. Оперативні втручання в гінекології. Підготовка та післяопераційне ведення гінекологічних хворих при ургентних та планових оперативних втручаннях. Профілактика ВІЛ інфікування.

Пр12 "Оперативні втручання в гінекології. Підготовка та післяопераційне ведення гінекологічних хворих при ургентних та планових оперативних втручаннях. Профілактика ВІЛ-інфікування." (денна)

Передопераційна підготовка гінекологічних хворих. Ведення післяопераційного періоду. Операції на піхвовій частині шийки матки. Операції при опущенні та випадінні статевих органів. Гінекологічні операції на придатках та матці. Малі гінекологічні операції. Ендоскопічна хірургія (лапароскопія, гістерорезектоскопія). Ознайомлення з особливостями передопераційної підготовки та післяопераційного ведення гінекологічних хворих. Анестезія під час гінекологічних операцій. Реабілітація після гінекологічних втручань. даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (робота з гінекологічним інструментарієм), застосування віртуальної симуляції (перегляд фільмів з записами оперативних втручань з подальшим обговоренням). За відсутності карантинних обмежень робота в гінекологічному відділенні, малій операційній з освоєнням навиків пункції через заднє склепіння, ендоскопічній операційній, присутність на операціях (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Тема 8. Неплідність.

Пр13 "Неплідність." (денна)

Медико-соціальне забезпечення проблеми неплідності у шлюбі. Вивчення сучасних принципів і методів лікування жіночої неплідності (гормональні, хірургічні, новітні репродуктивні технології). Особливості застосування сучасних допоміжних репродуктивних технологій. Етіологічні чинники розвитку неплідності. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (робота з гінекологічним інструментарієм), застосування віртуальної симуляції (перегляд тематичних фільмів з алгоритмом обстеження подружньої пари при неплідності, застосування допоміжних репродуктивних технологій з подальшим обговоренням). За відсутності карантинних обмежень робота в жіночій консультації з освоєнням навиків консультативного прийому гінекологічних хворих, збору гінекологічного та репродуктивного анамнезу, огляду в дзеркалах, бімануальної пальпації (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Тема 9. Сучасні аспекти планування сім'ї. Методи контрацепції. Медичні критерії прийнятності використання методів контрацепції ВООЗ.

Пр14 "Сучасні аспекти планування сім'ї. Методи контрацепції. Медичні критерії прийнятності використання методів контрацепції ВООЗ." (денна)

Організація, структура і завдання служби планування сім'ї. Консультування з питань планування сім'ї: напрямки, переваги, процес консультування. Планування сім'ї для людей, що живуть з ВІЛ-інфекцією. Класифікація, механізм дії та ефективність сучасних протизаплідних засобів з позицій доказової медицини. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (робота з гінекологічним інструментарієм), застосування віртуальної симуляції (перегляд фільмів по засобам контрацепції з подальшим обговоренням). За умови відсутності карантинних обмежень робота у профільних відділеннях лікувального закладу (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом). Ознайомлення з сучасними методами контрацепції: КОК, вагінальне кільце, контрацептивний пластир, ПТП, ін'єкційні, ВМК, бар'єрні методи та сперміциди. Ознайомлення з методами розпізнавання фертильності, добровільна хірургічна стерилізація, невідкладна контрацепція. Необхідні обстеження, які проводяться у плановому порядку перед прийняттям рішення щодо використання конкретного методу контрацепції.

Тема 10. Фізіологічна вагітність, пологи та післяпологовий період. Перинатальна охорона плода. Фармакотерапія в акушерстві.

Пр15 "Фізіологічна вагітність, пологи та післяпологовий період. Перинатальна охорона плода. Фармакотерапія в акушерстві." (денна)

Ведення фізіологічної вагітності. Особливості ведення вагітних в умовах жіночої консультації. Основні принципи ведення нормальних пологів. Клініка та ведення післяпологового періоду. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (опанування практичних навичок з використанням акушерського фантома: провести зовнішнє акушерське обстеження (прийоми Леопольда, аускультация серцебиття плода, пельвіометрія); провести внутрішнє акушерське обстеження, вимірювання діагональної кон'югати. За умови відсутності карантинних обмежень передбачається робота в умовах жіночої консультації чи акушерського стаціонару біля ліжка хворої (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом): вміти зібрати та оцінити анамнез, встановити термін вагітності, передбачуваний термін пологів та масу плода. Робота в пологовому залі (присутність студента при проведенні пологів). Ведення партограми (робота з медичною документацією). Ознайомлення з порядком запису партограми, оцінка результатів дослідження стану плода (робота з обладнанням лікувального закладу – фетальний кардіомонітор, КТГ, УЗД, БПП, доплерометрія кровотоку). Трактування результатів та визначення тактики ведення вагітної в залежності від отриманих результатів. Застосуванням віртуальної симуляції (перегляд фільмів по веденню фізіологічних пологів) з подальшим обговоренням.

Тема 11. Ранні гестози. Гіпертензивні розлади при вагітності. Преєклампсія. Еклампсія.

Пр16 "Ранні гестози. Гіпертензивні розлади при вагітності. Преєклампсія. Еклампсія." (денна)

Ранні гестози: класифікація, клініка, діагностика, лікування з позиції доказової медицини. Гіпертензивні розлади під час вагітності. Преєклампсія: патогенез, класифікація, діагностика, клініка, лікування з позиції доказової медицини, тактика, профілактика. Еклампсія: клініка, діагностика, ускладнення, невідкладна допомога, тактика ведення з позиції доказової медицини. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, в симуляційному центрі (відпрацювання навичок на фантомах), застосування віртуальної симуляції (перегляд фільмів з надання невідкладної допомоги при нападі еклампсії з подальшим обговоренням, відео-дискусія підходів до лікування та профілактики преєклампсії з позиції сучасних європейських акушерських шкіл). Крім того, при вивченні даної теми передбачаються рольові ігри, проведення оцінки результатів лабораторного обстеження. За можливістю робота біля ліжка хворого. у профільних відділеннях лікувального закладу (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом): робота у відділенні екстрагенітальної патології та акушерської реанімації (визначення тактики ведення вагітності та пологів при пізніх гестозах, освоєння алгоритму надання невідкладної допомоги при нападі еклампсії).

Тема 12. Передчасне переривання вагітності. Переношування вагітності. Багатоплідна вагітність.

Пр17 "Передчасне переривання вагітності." (денна)

Загроза передчасних пологів: діагностика, лікування, акушерська тактика. Профілактика невиношування вагітності. Тактика ведення передчасних пологів. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, в симуляційному центрі. За відсутності карантинних обмежень робота в акушерському стаціонарі (згідно угоди про співробітництво): продовження відпрацювання навичок огляду шийки матки в дзеркалах, проведення рН-метрії вагінального вмісту з метою визначення підтікання навколоплідних вод, оцінка ступеню зрілості шийки матки за Бішопом). Застосування віртуальної симуляції (перегляд фільмів з демонстрацією клінічних проявів загрози передчасних пологів). При вивченні даної патології передбачаються рольові ігри: відпрацювання навиків ставити попередній діагноз передчасних пологів та планувати тактику ведення. Планувати профілактичні заходи при загрозі передчасних пологів.

Пр18 "Переношування вагітності. Багатоплідна вагітність." (денна)

Етіологія та патогенез переношеної вагітності. Особливості ведення вагітності та пологів. Показання та умови індукції пологової діяльності. Методи індукції пологів. Класифікація багатоплідної вагітності. Тактика ведення багатоплідної вагітності у залежності від типу плацентації. Тактика ведення пологів при багатоплідності, показання до оперативного розродження. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, в симуляційному центрі. За відсутності карантинних обмежень робота в акушерському стаціонарі (згідно угоди про співробітництво): продовження відпрацювання навичок огляду шийки матки в дзеркалах, проведення рН-метрії вагінального вмісту з метою визначення підтікання навколоплідних вод, оцінка ступеню зрілості шийки матки за Бішоп). Застосування віртуальної симуляції. При вивченні даної патології передбачаються рольові ігри: відпрацювання навичок ставити попередній діагноз та планувати тактику ведення пологів при переношеній вагітності. Тактика ведення вагітності та пологів при багатоплідності. Передбачається освоєння методів преіндукції та індукції пологової діяльності (механичних методів підготовки до пологів: пальцеве відшарування навколоплідних оболонок, введення в шийку матки баллоного катетера Фолея, застосування ламінаріїв, та медикаментозних середників). Визначення ознак, що підтверджують переношування вагітності.

Тема 13. Аномалії кісткового таза. Проблема макросомії в сучасному акушерстві. Невідповідність голівки плода та таза матері. Неправильні положення та тазові передлежання плода.

Пр19 "Аномалії кісткового таза. Проблема макросомії в сучасному акушерстві. Невідповідність голівки плода та таза матері." (денна)

Аномалії кісткового тазу. Класифікація, діагностика. Діагностика синклітичного і асинклітичного вставлення голівки. Проблема макросомії в акушерстві. Клінічно вузький таз. Особливості ведення пологів. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (відпрацювання навичок зовнішнього та внутрішнього акушерського обстеження, застосування прийомів Леопольда з використанням акушерського фантома). Встановлювати діагноз клінічно вузького таза (ознака Вастена, Цангенмейстера). Застосування віртуальної симуляції (перегляд фільмів за темою заняття з подальшим обговоренням). Крім того, при вивченні даної теми передбачаються рольові ігри, опанування навичок огляду, пальпації «один на одному», проведення пельвіометрії. За відсутністю карантинних обмежень робота у відділеннях лікувального закладу (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Пр20 "Неправильні положення та тазові передлежання плода." (денна)

Неправильне положення плода: класифікація, діагностика, тактика ведення вагітності. Розгинальні передлежання голівки плода: класифікація, діагностика. Корекція неправильних положень під час вагітності. Пологи при неправильному положенні плода, тактика ведення. Тазові передлежання плода. Класифікація, діагностика. Тактика ведення вагітності та пологів при тазовому передлежанні плода. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (відпрацювання навичок зовнішнього та внутрішнього акушерського обстеження, застосування прийомів Леопольда, освоєння техніки комбінованого зовнішньо-внутрішнього повороту плода, екстракції плода за ніжку, за паховий згин, вивчення та відпрацювання біомеханізмів пологів при розгинальних передлежаннях плода з використанням акушерського фантома, біомеханізм пологів при тазовому передлежанні плода. Надання допомоги за методикою Цов"янова I та II при тазовому передлежанні. Відпрацювання на фантомі навичок надання класичної ручної допомоги при тазовому передлежанні плода). Застосування віртуальної симуляції (перегляд фільмів за темою заняття з подальшим обговоренням). Крім того, при вивченні даної теми передбачаються рольові ігри, опанування навичок огляду, пальпації «один на одному», проведення пельвіометрії. За відсутності карантинних обмежень робота у відділеннях лікувального закладу (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Тема 14. Кровотечі під час вагітності, в пологах та в післяпологовому періоді. Геморагічний шок. ДВЗ-синдром. Інтенсивна терапія і реанімація при кровотечах в акушерстві.

Пр21 "Кровотечі під час вагітності, в пологах та в післяпологовому періоді." (денна)

Етіологія та клініка розвитку акушерської кровотечі під час вагітності, в пологах та в післяпологовому періоді. Кровотечі у першій половині вагітності (мимовільний аборт, позаматкова вагітність, передчасне відшарування та передлежання плаценти). Етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Передлежання та передчасне відшарування нормально розташованої плаценти: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, особливості перебігу, ведення вагітності та пологів. Матка Кювелера. Розрив матки: етіологія, клініка, діагностика, особливості ведення вагітності і пологів. Маткова кровотеча в пологах, послідовому і ранньому післяпологовому періоді. Методи зупинки кровотечі. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (використання акушерського фантома для проведення пологів, навчальних таблиць, медичного інструментарія - акушерська кюретка, катетер Фолея), застосування віртуальної симуляції (перегляд тематичних фільмів з методиками зупинки кровотечі) з подальшим обговоренням. За відсутності карантинних обмежень робота у відповідних відділеннях клінічного закладу (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом). Освоїти практичні навички оцінки об'єму крововтрати, огляду пологових шляхів, ручну та інструментальну ревізію порожнини матки, ручне відділення та видалення посліду, бімануальну компресію матки, компресію черевного відділу аорти).

Пр22 "Геморагічний шок. ДВЗ-синдром. Інтенсивна терапія і реанімація при кровотечах в акушерстві." (денна)

Інтенсивна терапія і реанімація при кровотечах в акушерстві. Геморагічний шок. ДВЗ-синдром. Тромбоемболія легеневої артерії. Емболія навколоплідними водами. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі, застосування віртуальної симуляції (перегляд фільмів з алгоритмами надання інтенсивної терапії і реанімації при кровотечах в акушерстві) з подальшим обговоренням. За відсутністю карантинних обмежень робота у відділеннях лікувального закладу (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом): робота в пологовій залі, відділенні інтенсивної терапії. Освоїти практичні навички оцінки об'єму крововтрати. Вміти розробляти алгоритм надання невідкладної допомоги при акушерських кровотечах. Розробляти алгоритм надання невідкладної допомоги при геморагічному шоці, ДВЗ-синдромі. Визначення стадії ДВЗ-синдрому, оцінка лабораторних показників. Вивчення сучасних підходів до інфузійно-трансфузійної та інтенсивної терапії і реанімації при тромбоемболії легеневої артерії, емболії навколоплідними водами.

Тема 15. Аномалії скоротливої діяльності матки. Пологовий травматизм матері та плода. Сучасні підходи до діагностики та лікування пологових травм матері та плода.

Пр23 "Аномалії скоротливої діяльності матки. Пологовий травматизм матері та плода. Сучасні підходи до діагностики та лікування пологових травм матері та плода." (денна)

Класифікація, фактори ризику, патогенез різних видів аномалій пологової діяльності. Профілактика порушень пологової діяльності. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (опрацювання навичок з використанням акушерського фантома). За відсутністю карантинних обмежень робота у відділеннях лікувального закладу (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом). Відпрацювання практичних навичок: визначення готовності організму матері до пологів; оцінка зрілості шийки матки (шкала ступенів зрілості шийки матки за Є.Х. Бішопом). Освоєння методів діагностики і лікування порушень пологової діяльності. Діагностика періодів і фаз пологів. Моніторинг стану плода в пологах. Робота з обладнанням клінічного закладу з освоєнням методик реєстрації скорочень матки та серцебиття плода (за допомогою фетального кардіомонітора). Застосування віртуальної симуляції (перегляд фільмів за темою заняття: аномалії пологової діяльності) з подальшим обговоренням).

Тема 16. Вагітність і пологи при екстрагенітальних захворюваннях. Перинатальні інфекції. Профілактика вертикальної трансмісії ВІЛ.

Пр24 "Вагітність і пологи при екстрагенітальних захворюваннях. Перинатальні інфекції. Профілактика вертикальної трансмісії ВІЛ." (денна)

Вагітність і пологи при захворюваннях серцево-судинної системи (вадах серця, гіпертонічній хворобі, артеріальній гіпотензії, хворобах кровотворних органів, хворобах органів сечовидільної системи; печінки та жовчного міхура; органів дихання; органів травної системи; ендокринної системи; нервової системи; органів зору; гострих та хронічних інфекційних хворобах, туберкульозу, при гінекологічних захворюваннях. Особливості перебігу та тактика ведення при гострій хірургічній патології. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд фільмів з алгоритмами ведення вагітних з екстрагенітальною патологією) з подальшим обговоренням. За відсутністю карантинних обмежень робота біля ліжка хворого у відділеннях лікувального закладу (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Тема 17. Оперативні втручання в акушерстві.

Пр25 "Оперативні втручання в акушерстві." (денна)

Загальні поняття про оперативні втручання в акушерстві. Акушерські щипці, вакуум-екстракція плода, кесарів розтин: показання. Оперативні втручання в послідовому та післяпологовому періоді. Показання до надп'явкової ампутації, екстирпації матки, перев'язки внутрішніх здухвинних артерій. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (відпрацювання навиків малих акушерських операцій на фантомі: операції для підготовки пологових шляхів (перинео- та епізіотомія, амніотомія); акушерські щипці, вакуум-екстракція плода, ручне відокремлення плаценти, виділення посліду: техніка проведення; ручне та інструментальне обстеження матки після пологів). За відсутністю карантинних обмежень робота у відділеннях лікувального закладу (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом): робота в акушерському відділенні, акушерській операційній. Визначення абсолютних та відносних показань до кесарського розтину. Освоєння методів передопераційної підготовки та післяопераційного ведення хворих. Вивчення техніки кесарського розтину у нижньому сегменті матки, техніки накладання акушерських щипців та вакуум-ексTRACTОРА з використанням віртуальної симуляції (перегляд відеофільмів з подальшим обговоренням).

Тема 18. Післяпологові септичні захворювання.

Пр26 "Післяпологові септичні захворювання." (денна)

Післяпологові септичні захворювання: післяпологова септична рана, післяпологовий метроендометрит, метрофлебіт, мастит, післяпологовий перитоніт, перитоніт після кесарева розтину. Акушерський сепсис: класифікація етіологія, патогенез, діагностика, сучасні принципи лікування з позиції доказової медицини, профілактика. Септичний шок, невідкладна допомога. Методи пригнічення лактації. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (робота з акушерським фантомом), застосування віртуальної симуляції (перегляд фільмів з основними клінічними проявами післяпологової септичної інфекції) з подальшим обговоренням. За відсутністю карантинних обмежень робота у відділеннях лікувального закладу (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом). Рольова гра. Вміти озробляти алгоритм надання невідкладної допомоги при септичному шоці.

Тема 19. Плацентарна дисфункція, затримка розвитку плода, дистрес плода. Імунологічна несумісність крові матері та плода. Аномалії плідного яйця.

Пр27 "Плацентарна дисфункція, затримка розвитку плода. Дистрес плода під час вагітності та пологів." (денна)

Плацентарна дисфункція, затримка розвитку плода: фактори ризику, класифікація, діагностика, тактика ведення вагітності, профілактика. Дистрес плода під час вагітності та пологів: фактори ризику, класифікація, діагностика, тактика ведення, профілактика. Методи діагностики стану плода: неінвазивні - УЗД, КТГ, біофізичний профіль плода, доплерометрія, МРТ; інвазивні - амніоцентез, кордоцентез, біопсія хоріону. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, симуляційному центрі (опанування практичних навичок на акушерському фантомі). Робота із застосуванням віртуальної симуляції (перегляд фільмів з методами діагностики стану плода) з подальшим обговоренням. За умови відсутності карантинних обмежень робота у профільних відділеннях лікувального закладу з медичним обладнанням: фетальний кардіомонітор, апарат ультразвукової діагностики та ін. (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Пр28 "Імунологічна несумісність крові матері та плода. Аномалії плідного яйця." (денна)

Ізоантигенна несумісність крові матері та плода (резус-конфлікт, несумісність за системою АВО, ізолькоцитарна та ін.). Гемолітична хвороба плода та новонародженого. Показання до дострокового розродження при резус-конфлікті. Аномалії позазародкових елементів плідного яйця/плаценти, плідних оболонок і пупкового канатика. Багатоводдя і маловоддя: причини, діагностика тактика ведення вагітності, наслідки для плода і новонародженого. Спадкові та вроджені захворювання плода. Діагностика. Показання до медико-генетичного консультування. Багатоплідна вагітність: класифікація, діагностика, особливості перебігу та ведення багатоплідної вагітності. Пологи при багатоплідній вагітності. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, в симуляційному центрі (опанування практичних навичок на акушерському фантомі), робота із застосуванням віртуальної симуляції (перегляд фільмів по веденню вагітності за умови ізоантигенної несумісності крові матері і плода) з подальшим обговоренням. За умови відсутності карантинних обмежень робота у профільних відділеннях лікувального закладу з медичним обладнанням: фетальний кардіомонітор, апарат ультразвукової діагностики та ін. (згідно угоди про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Тема 20. Виконання практичних навичок і маніпуляцій

Пр29 "Виконання практичних навичок і маніпуляцій" (денна)

Виконання практичних навичок і маніпуляцій

Тема 21. Підсумкове заняття: диф. залік.

Пр30 "Диференційований залік." (денна)

Диф залік буде включати: питання до комп'ютерного тестового контролю, виконання практичного завдання, надання невідкладної допомоги.

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Командно-орієнтоване навчання (ТВЛ)
-----	-------------------------------------

МН2	Навчання на основі досліджень (RBL)
МН3	Кейс-орієнтоване навчання
МН4	Практикоорієнтоване навчання
МН5	Електронне навчання
МН6	Самостійне навчання

Викладання дисципліни відбувається із застосуванням сучасних методів навчання (CBL, TBL, RBL), які сприяють не тільки розвитку фахових здібностей, а й стимулюють до творчої і наукової діяльності та спрямовані на підготовку практикоорієнтованих спеціалістів.

Набуття студентами soft skills здійснюється протягом усього періоду вивчення дисципліни. Здатність до аналітичного та критичного мислення, роботі в команді, наполегливість формується під час командно-, практико- та кейс-орієнтованого навчання, знання та розуміння предметної області здобувається протягом лекцій, самонавчання. Електронне навчання стимулює здатність до використання інформаційних технологій. Навчання на основі досліджень спонукає до розвитку визначеності та наполегливості щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Аналіз та обговорення кейсів (навчальних/практичних/науково-дослідних)
НД2	Електронне навчання у системах (перелік конкретизується викладачем, наприклад, Google Classroom, Zoom та у форматі Youtube-каналу)
НД3	Виконання ситуативних вправ
НД4	Оцінка та інтерпретація даних дослідження
НД5	Практична робота з пацієнтом у профільних відділеннях лікарні
НД6	Індивідуальний дослідницький проєкт (студентська наукова робота, стаття, тези тощо)
НД7	Підготовка до практичних занять
НД8	Виконання групового практичного завдання
НД9	Оцінка та інтерпретація даних дослідження
НД10	Відпрацювання практичних навичок в симуляційному центрі
НД11	Робота з підручниками та релевантними інформаційними джерелами

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$170 \leq RD \leq 200$

Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$140 \leq RD < 169$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$120 \leq RD < 139$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 119$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Взаємооцінювання (peer assessment)	Партнерська взаємодія, спрямована на покращення результатів навчальної діяльності за рахунок порівняння власного поточного рівня успішності із попередніми показниками. Забезпечує можливість аналізу власної освітньої діяльності	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Корегування спільно зі здобувачами підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання
МФО2 Підсумкове тестування	Метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити результати навчання по завершенню дисципліни.	На передостанньому занятті з дисципліни.	Максимальна кількість балів за тестування - 10 балів за умови отримання 100% правильних відповідей. Мінімальний бал успішного складання тестів - 6 балів (60% правильних відповідей)
МФО3 Консультації викладача під час підготовки індивідуального дослідницького проекту (виступ на конференції, конкурсі наукових робіт)	Важливим фактором формування професійних якостей майбутніх спеціалістів є науково-дослідна робота студентів. Залучення останніх до дослідницької діяльності сприяє формуванню їхнього наукового світогляду, працелюбства, працездатності, ініціативності тощо	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Усні коментарі викладача. Студенту надаються додаткові заохочувальні бали (від 5 до 10), залежно від виду дослідницького проекту

<p>МФО4 Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань</p>	<p>У настановах розкриваються методи педагогічного контролю за професійною діяльністю здобувачів. Ефективність визначається дотриманням усіх етапів виконання практичних завдань. Результативністю сформованості необхідних практичних умінь і навичок залежить від рівня сформованості практичної компетентності.</p>	<p>Протягом усього періоду вивчення дисципліни</p>	<p>Консультування студентів в роботі з і стандартизованим пацієнтом, пряме та непряме спостереження за роботою здобувачів "біля ліжка" хворого із подальшим визначенням рівня практичної підготовки</p>
<p>МФО5 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами</p>	<p>Надає можливість виявити стан набутого студентами досвіду навчальної діяльності відповідно до поставлених цілей, з'ясувати передумови стану сформованості отриманих результатів, причини виникнення утруднень, скоригувати процес навчання, відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати їх розвиток.</p>	<p>Протягом усього періоду вивчення дисципліни</p>	<p>За отриманими даними про результати навчання, на основі їх аналізу пропонується визначати оцінку як показник досягнень навчальної діяльності здобувачів</p>
<p>МФО6 Розв'язування клінічних кейсів</p>	<p>Кейс-метод дозволяє розкрити та сформулювати необхідні для подальшої трудової діяльності якості та здібності студентів-медиків, формує клінічне мислення, аналітичні здібності, самостійність у прийнятті рішення, комунікативність, навички роботи з достатньо великим об'ємом інформації.</p>	<p>Протягом усього періоду вивчення дисципліни</p>	<p>Оцінка здібності студента до клінічного мислення, обґрунтування своїх рішень, чітко висловлювати свої думки, визначення рівня теоретичної підготовки, що відображається у відповідній оцінці</p>
<p>МФО7 Тести (автоматизовані тести) для контролю навчальних досягнень здобувачів</p>	<p>Метод ефективною перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із кожної теми навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити засвоєння навчального матеріалу із кожної тематики.</p>	<p>Протягом всього періоду вивчення дисципліни</p>	<p>студент має надати 60% правильних відповідей, що є допуском до практичної частини заняття</p>

<p>МФО8 Тести (автоматизовані тести) для контролю навчальних досягнень здобувачів</p>	<p>Оцінка набутих теоретичних знань із тематики дисципліни. Проводиться на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям кожної теми на основі комплексного оцінювання діяльності студента, що включає контроль рівня теоретичної підготовки, виконання самостійної роботи згідно тематичного плану</p>	<p>Протягом усього періоду вивчення дисципліни</p>	<p>Зворотний зв'язок спрямований на підтримку самостійної роботи студентів, виявлення недоліків та оцінку рівня набутих теоретичних знань</p>
<p>МФО9 Завдання оцінювання рівня теоретичної підготовки</p>	<p>Оцінка набутих теоретичних знань із тематики дисципліни. Проводиться на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям кожної теми на основі комплексного оцінювання діяльності студента, що включає контроль рівня теоретичної підготовки, виконання самостійної роботи згідно тематичного плану</p>	<p>Протягом усього періоду вивчення дисципліни</p>	<p>Зворотний зв'язок спрямований на підтримку самостійної роботи студентів, виявлення недоліків та оцінку рівня набутих теоретичних знань</p>
<p>МФО10 Перевірка виконання практичних навичок</p>	<p>Відпрацювання практичних навичок на різноманітних манекенах і симуляторах.</p>	<p>Протягом усього періоду навчання. На останньому занятті студент має успішно виконати практичні навички</p>	<p>Успішне виконання практичних навичок з дисципліни є допуском до складання іспиту. Максимальна кількість балів - 20, мінімальна -12</p>
<p>МФО11 Дискусії у фокус-групах</p>	<p>Метод дозволяє залучити всіх учасників до процесу обговорення та обґрунтування власної думки шляхом багатосторонньої комунікації, розвинути вміння вести професійну дискусію, виховати повагу до колег та здатність до генерації альтернативних ідей і пропозицій.</p>	<p>Протягом усього періоду вивчення дисципліни</p>	<p>Оцінка здатності студента до роботи в команді, вміння обґрунтовувати свої рішення, визначення рівня теоретичної підготовки, що відображається у відповідній оцінці</p>

МФО12 Тести (автоматизовані тести) для контролю навчальних досягнень здобувачів	Метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із кожної теми навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити засвоєння навчального матеріалу із кожної тематики.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	студент має надати 60% правильних відповідей, що є допуском до практичної частини заняття
--	--	---	---

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Підсумковий контроль: диф. залік	Складання практично-орієнтованого диф.заліка. До складання диф.заліка допускаються здобувачі, які успішно засвоїли матеріал з дисципліни, склали практичні навички та підсумкове комп'ютерне тестування.	Відповідно до розкладу	Здобувач може отримати 80 балів за диф.залік. Мінімальна кількість балів, яку має отримати студент - 30 балів
МСО2 Оцінювання письмових робіт, опитування, розв'язування клінічного кейсу	Включає в себе усне опитування, інтерпретацію лабораторних та інструментальних методів обстеження, об'єктивне структуроване клінічне обстеження пацієнта, вирішення клінічних індивідуальних та групових кейсів, поточне тестування. Студенти, які залучені до дослідницької діяльності, мають можливість презентувати результати власних досліджень на конференціях, конкурсах студентських наукових робіт тощо (заохочувальна діяльність, додаткові бали)	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Проводиться на кожному занятті результат виконання впливає на комплексну оцінку за практичне заняття
МСО3 Підсумкове тестування	Метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити результати навчання протягом циклу та визначити рівень знань по завершенню дисципліни.	Підсумкове комп'ютерне тестування по завершенню курсу (10 балів)	Є допуском до складання диф.заліка

МСО4 Поточне оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки	Включає в себе усне опитування, інтерпретацію лабораторних та інструментальних методів обстеження, об'єктивне структуроване клінічне обстеження пацієнта, вирішення клінічних індивідуальних та групових кейсів, поточне тестування. Студенти, які залучені до дослідницької діяльності, мають можливість презентувати результати власних досліджень на конференціях, конкурсах студентських наукових робіт тощо (заохочувальна діяльність, додаткові бали).	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Проводиться на кожному занятті результат виконання НД впливає на комплексну оцінку за практичне заняття
МСО5 Оцінювання виконання практичних навичок та маніпуляцій	Комплексне відпрацювання практичної складової програм навчальних дисциплін у безпечному для здобувачів освіти симуляційному середовищі. Надає можливість опанувати навички з різноманітних невідкладних станів.	На останньому занятті з дисципліну студент має успішно скласти перелік практичних навичок	Є обов'язковим для допуску до іспиту. Максимальна кількість балів 80, мінімальна 48

Контрольні заходи:

	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
12 семестр	200 балів		
МСО1. Підсумковий контроль: диф. залік	80		
відповідь на теоретичні питання (3x15)	45	9	Ні
відповідь на питання надання невідкладної допомоги	20	12	Ні
відповідь на питання практичної підготовки	15	9	Ні
МСО2. Оцінювання письмових робіт, опитування, розв'язування клінічного кейсу	10		
	10	6	Ні
МСО3. Підсумкове тестування	10		
	10	6	Ні
МСО4. Поточне оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки	20		
	20	12	Ні
МСО5. Оцінювання виконання практичних навичок та маніпуляцій	80		

		80	48	Ні
--	--	----	----	----

При засвоєнні матеріалів модулю студенту за кожне практичне заняття присвоюється максимум 5 балів (оцінка виставляється в традиційній 4 бальній системі оцінювання). Наприкінці навчального року обраховується середнє арифметичне успішності студента. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати на практичних заняттях протягом навчального року – 80. Кількість балів студента вираховується за формулою помножити на середнє арифметичне та поділити на 5. За діагностичне тестування студент отримує максимум 10 балів. Мінімальна кількість балів, яку повинен отримати студент - 6 балів. Обов'язковою умовою допуску до іспиту є успішне виконання переліку практичних навичок на останньому занятті з дисципліни. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент - 20 балів, мінімальна - 12 балів. Максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність студента - 120. Студент допускається до іспиту за умови виконання вимог навчальної програми та у разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше 72 балів: 48 балів під час практичних занять, 6 бали за історію хвороби, 6 балів за тестування та 12 балів за виконання практичних навичок і маніпуляцій. Практико-орієнтований Іспит проводиться відповідно до розкладу в період сесії. Екзаменаційні білети містять 3 теоретичні запитання з різноманітної тематики та охоплюють усі розділи навчальної дисципліни (15 балів кожний), 1 практичне завдання (15 балів) та питання надання невідкладної допомоги (20 балів). Іспит зараховується студенту, якщо він набрав не менше 48 балів з 80. Заохочувальні бали додаються до оцінки з дисципліни за виконання індивідуального дослідницького проекту (захист студентської наукової роботи 10 балів, виступ на конференції, стендова доповідь на конференції, тези доповідей - 5 балів). Загальний бал з дисципліни не може перевищувати 200 балів. Передбачена можливість перезарахування балів, отриманих за системою неформальної освіти відповідно до Положення.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Інформаційно-комунікаційні системи
ЗН2	Бібліотечні фонди, архів рентгенограм, кардіотокограм, комп'ютерних томограм, результатів лабораторних методів обстеження
ЗН3	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережі
ЗН4	Симуляційний центр (акушерський фантом, фантом новонародженої дитини для первинної реанімації з комплектом обладнання)
ЗН5	КНП СОР "Обласний клінічний перинатальний центр", КНП "Клінічний пологовий будинок Пресвятої Діви Марії", Медичний центр "МедСоюз", КНП ЦМКЛ
ЗН6	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, ноутбуки)
ЗН7	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, Інтернет-опитування, віртуальних лабораторій, віртуальних пацієнтів, для створення комп'ютерної графіки, моделювання тощо та ін.)

ЗН8	Медичне обладнання (фетальний кардіомонітор, апарат УЗД, цифровий мамограф, ларингоскоп, пінлон, ростомір, ваги, сантиметрова стрічка, тазомір, тонометр, акушерський стетоскоп, кольпоскоп, тренажер для введення ВМС, набір для гінекологічного обстеження, цервікальні щіточки, предметні скельця, гістероскоп, лапароскопічна стійка)
-----	--

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Гінекологія. 2-е видання : керівництво для лікарів. Ліхачов В.К.В-во : Нова книга, 2021; 688 с.
2	Акушерство. Том 1. Базовий курс. Ліхачев В.К.В-цтво : Нова книга. 2021.392 с.
3	Клінічне акушерство та гінекологія: 4-е видання / Браян А. Магован, Філіп Оуен, Ендрю Томсон. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2021. 464 с.
4	Williams Obstetrics, 25th Edition, Study Guide 25th Edition by Shivani Patel, Scott Roberts, Vanessa Rogers, Ashley Zink, Elaine Duryea, Jamie Morgan. USA. Mc. Graw Hill Education. 2021. 1340 p
5	William Gynecology, Fourth Edition by Barbara L. Hoffman, John O.Schorge, Lisa M. Halvorson, Cherine A. Hamid, Marlen M. Corton, Joseph I. Schaffer. Mc Graw-Hill Education. New York. 2020. 1253 p.
Допоміжна література	
1	Еталони практичних навичок з акушерства та гінекології . Навчальний посібник Вдовиченко Ю.П., Шкіряк-Нижник З.А., Жилка Н.Я., Марченко А.М., Романенко Т.А., Синчук Л.М, Непочатова-Курашкевич Е.І., Сіліна Н.К. К: - 2014. – 56 с.
2	Te Linde's Operative Gynecology. Twelfth edition. Victoria L. Handa, Linda Van Li. Hardcover edition. New York. 2019. 339 p
3	Прогнозування, лікування і профілактика акушерської та перинатальної патології в жінок із багатоплідною вагітністю : монографія. І.М. Нікітіна, В.І. Бойко, А.В. Бойчук, А.М. Лобода ; за заг. ред. І.М. Нікітіної. Суми : СумДУ. 2021. 317 с.
4	Gabbe's Obstetrics Study Guide: A Companion to the 8th Guide: A Companion to the 8th Edition Vanita D. Jain, Audrey A. Merriam, Eva K. Pressman, Rini Banerjee Ratan, Alyssa Stephenson-Famy, Thaddeus P. Waters. Copyrighted by Elsevier. 2021. 1346 p.
5	Нікітіна І. М. Багатоплідна вагітність : навчальний посібник. Нікітіна І. М., Кузьоменська М. Л. Суми : Університетська книга, 2014. 55 с.
6	Бойко В. І. Антенатальний догляд при багатоплідній вагітності : навчальний посібник. Бойко В. І., Нікітіна І. М., Калашник Н. В. Суми : Сумський державний університет, 2016. 105 с.
7	Затримка розвитку плода : навчальний посібник / В.І. Бойко, І.М. Нікітіна. - Суми : Сумський державний університет, 2015. - 80 с.

8	Акушерство та гінекологія : у 4-х т.: національний підручник / ред. В. М. Запорожан . - Київ : ВСВ Медицина, 2013 - 2014. - ISBN 978-617-505-257-0. Т. 4 : Оперативна гінекологія / В. М. Запорожан [та ін.]. - 2014. - 695 с.
9	Акушерство та гінекологія : у 4-х т. : національний підручник / В. М. Запорожан [та ін.] ; ред. В. М. Запорожан . - Київ : ВСВ Медицина. Т. 3. : Неоперативна гінекологія. - 2014. - 927 с. : кольр. іл. - Бібліогр.: с. 906-927.
10	Н. Лигирда. Практична кольпоскопія. 2-е видання, доповнене. -К.: ТОВ "Поліграф плюс". 2020. 280 с.